Nakład II-gi

# DZIENNIK URZĘDOWY

## MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

Warszawa, dnia 1 lutego 1946 r. Nr. 3

## Treść:

# 39

## DEKRET

z dnia 30 października 1945 r.

**o zmianie ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów.**

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 96 i Nr 34, poz. 203) wprowadza się zmiany następujące:

Po art. 25 zamieszcza się poniższe artykuły w brzmieniu:

„Art. 25[1]. (1) Ponadto zarówno na cele reformy rolnej jak i osadnictwa może być przejęty, poza podpadającymi pod działanie dekretów wskazanych w artykule poprzedzającym, wszelki pozostały, a wymieniony w art. 16 majątek, zwolniony orzeczeniem sądu spod zajęcia, dozoru i zarządu, jeżeli majątek ten został w terminie do dnia 1 sierpnia 1945 r. faktycznie rozparcelowany lub przydzielony na cele osadnictwa.

(2) Jeżeli przed dniem 1 sierpnia 1945 r. określony w ustępie (1) majątek został wydzierżawiony lub oddany w najem, wydanie tego majątku osobie zrehabilitowanej w myśl art. 16 może nastąpić dopiero po upływie terminu dzierżawy lub najmu. Prawo do otrzymania czynszu z tytułu dzierżawy lub najmu przysługuje osobie zrehabilitowanej dopiero od daty uprawomocnienia się postanowienia, uwzględniającego wniosek o rehabilitację.

Art. 25[2]. Przejęcie w myśl art. 25[1] nieruchomości ziemskich nastąpi na podstawie zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, nieruchomości miejskich — na podstawie zarządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej, przedsiębiorstw przemysłowych — na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu, przedsiębiorstw handlowych — na podstawie zarządzenia Ministra Aprowizacji i Handlu, a ruchomości — na podstawie zarządzenia Ministra Skarbu.

Art. 25[3]. Przejęty w myśl artykułów poprzedzających majątek przechodzi na własność Skarbu Państwa, przy czym nieruchomości ziemskie przekazane będą przez Skarb Państwa Państwowemu Funduszowi Ziemi w myśl przepisów dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 13).

Art. 25[4]. (1) Właścicielom, których nieruchomości ziemskie czy miejskie zostały przejęte w myśl art. 25[1], przysługuje prawo otrzymania tytułem ekwiwalentu nieruchomości ziemskiej czy miejskiej o równej wartości i jakości.

(2) Oszacowanie majątków, wymienionych w art. (1), nastąpi na podstawie instrukcji, którą wyda Minister Rolnictwa i Reform Rolnych co do nieruchomości ziemskich i Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej — co do nieruchomości miejskich.

(3) Obciążenia nieruchomości, przejętych w myśl art. 25[1], ujawnione w księgach hipotecznych (gruntowych), zostają przeniesione z prawem pierwszeństwa hipotecznego na nieruchomości, które będą przyznane tytułem ekwiwalentu.

Art. 25[5]. (1) Właścicielom, których przedsiębiorstwa przemysłowe lub handlowe albo ruchomości zostały przejęte w myśl art. 25[1], przysługuje prawo otrzymania tytułem odszkodowania równowartości pieniężnej przejętego majątku.

(2) Zasady i tryb oszacowania wymienionych w ust. (1) rodzajów majątku określi instrukcja, którą wydadzą Ministrowie: Przemysłu, Aprowizacji i Handlu oraz Skarbu".

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej, Skarbu, Przemysłu oraz Aprowizacji i Handlu.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
*Bolesław Bierut*

w/z Prezes Rady Ministrów:
*Władysław Gomułka*

w/z Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
*Stanisław Bieniek*

(Dz. U. R. P. z dn. 15.XII.45 r. Nr 55, poz. 307).

Minister Administracji Publicznej:
*Władysław Kiernik*

Minister Skarbu:
*Konstanty Dąbrowski*

Minister Przemysłu:
*Hilary Minc*

Minister Aprowizacji i Handlu.
*Jerzy Sztachelski*

## 40

## DEKRET

z dnia 28 listopada 1945 r.

**o przejęciu niektórych nieruchomości ziemskich na cele reformy rolnej i osadnictwa**

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Na cele reformy rolnej oraz osadnictwa mogą być przejęte następujące nieruchomości ziemskie, nie podpadające pod działanie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr. 3, poz. 13):

1. pozostałe po osobach przesiedlających się do Związku Socjalistycznych Republik Rad;
2. które w związku z wojną lub okupacją zostały przeznaczone na specjalne cele ze zmianą rodzaju użytkowania (poligony, lotniska, zalesienie, drogi itp.), jeżeli utrzymanie tego rodzaju, użytkowania nie leży w interesie Państwa;
3. Wszelkie nieruchomości ziemskie za zgodą właściciela;
4. wszelkie niuruchomości ziemskie, które w toku przeprowadzenia reformy rolnej zostały w terminie do dnia 1 sierpnia 1945 roku faktycznie rozparcelowane.

Art. 2. (1) Właścicielom, których nieruchomości ziemskie zostały przejęte w myśl art. 1 pkt. 2, 3, 4, przysługuje tytułem ekwiwalentu prawo otrzymania nieruchomości ziemskiej o równej wartości i jakości.

(2) Oszacowanie nieruchomości ziemskich, wymienionych w ust. (1) nastąpi na podstawie instrukcji, którą wyda Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 3. Przejęcie nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 1, nastąpi na podstawie zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Zarządzenie to co do nieruchomości, wymienionych w art. 1 pkt. 1 i 2, wydane będzie w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Art. 4. Obciążenia nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 1 pkt. 2, 3, 4, ujawnione w księgach hipotecznych (gruntowych), zostają przeniesione z prawem pierwszeństwa hipotecznego na nieruchomości ziemskie, które będą przyznane tytułem ekwiwalentu.

Art. 5. Nieruchomości ziemskie, przejęte w myśl art. 1, przechodzą na własność Skarbu Państwa na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi i będą przydzielone w trybie przewidzianym w dekrecie z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr. 3, poz. 13).

Art. 6. Deklaracje właścicieli nieruchomości ziemskich, wymienione w art. 1 pkt. 3. nie wymagają formy aktu notarialnego.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 8. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
*Bolesław Bierut*

Prezes Rady Ministrów:
*Edward Osóbka-Morawski*

w/z Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
*Stanisław Bieniek*

(Dz. U. R. P. z dn. 17. XII. 45 r. Nr. 57, poz. 321).

# DEKRET

z dnia 7 grudnia 1945 r.

## o wykonywaniu praktyki lekarsko-weterynaryjnej.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Za praktykę lekarsko-weterynaryjną w rozumieniu dekretu niniejszego uważa się wykonywanie czynności, polegających na rozpoznawaniu, leczeniu i zwalczaniu chorób zwierzęcych, zapobieganiu szerzenia się chorób zwierzęcych, wydawanie orzeczeń lekarsko-weterynaryjnych, trzebienie zwierząt oraz badanie zwierząt rzeźnych, mięsa i innych artykułów żywności pochodzenia zwierzęcego.

Art. 2. Nadzór nad wykonywaniem praktyki lekarsko-weterynaryjnej należy do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 3. 1) Prawo stałego wykonywania praktyki lekarsko - weterynaryjnej mają osoby, które:

a) są obywatelami Państwa Polskiego,

b) posiadają dyplom lekarza weterynarii, wydany lub uznany przez jedną z państwowych wyższych uczelni w Państwie Polskim,

c) są zapisane na listę członków izby lekarsko-weterynaryjnej.

2) Równoznaczne z dyplomami lekarsko-weterynaryjnymi, wydanymi lub uznanymi przez uniwersytety polskie są:

a) dyplom lekarza weterynaryjnego wydany lub uznany przez uniwersytety dawnego państwa austro-węgierskiego przed dniem 1 listopada 1918 r.,

b) dyplom uprawniający do wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej na terytorium Rzeszy Niemieckiej i wydany przed dniem 27 grudnia 1918 r.,

c) dyplom doktora medycyny weterynaryjnej lub lekarza weterynaryjnego wydany lub uznany przez uniwerstety dawnego państwa rosyjskiego przed dniem 27 listopada 1917 r.,

d) dyplom zagraniczny, uprawniający do wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej na zasadzie zezwolenia udzielonego przez b. Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego,

e) dyplom zagraniczny, uzyskany na uznanej za równorzędną przez Ministra Oświaty w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych wyższej uczelni w zakresie nauk weterynaryjnych, bez obowiązku ponownego składania egzaminów.

Art. 4. 1) Prawo czasowego wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej mogą otrzymać osoby:

a) powołane przez władze państwowe z zagranicy na profesorów wydziałów weterynaryjnych uniwersytetów polskich, a to na czas, przez jaki pozostają na swych stanowiskach uniwersyteckich,

b) nie będące w możności niezwłocznie wykazać się dowodami, iż posiadają wszystkie warunki wymagane w art. 3, jeżeli poczyniły u odpowiednich władz starania celem usunięcia braków z warunkiem dopełnienia tych braków w określonym terminie,

c) nie posiadające jeszcze obywatelstwa polskiego, a posiadające inne warunki określone w art. 3, jeżeli poczyniły u odpowiednich władz starania celem uzyskania tego obywatelstwa,

d) które wskutek poślubienia cudzoziemca utraciły obywatelstwo polskie, a posiadają wszystkie inne warunki do wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej w rozumieniu niniejszego dekretu.

2) Przyznawanie prawa wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej w przypadkach przewidzianych w ust. 1) należy do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych; w przypadkach określonych w ust. 1) punkt b), c) i d) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych udziela zezwolenia po uprzednim zasięgnięciu opinii izby lekarsko-weterynaryjnej.

Art. 5. Prawa wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej nie mogą uzyskać, a już posiadane tracą z mocy samego prawa osoby sądownie pozbawione praw publicznych i obywatelskich praw honorowych — do czasu odzyskania tych praw oraz osoby, które utraciły obywatelstwo polskie z wyjątkiem przypadku określonego w art. 4 ust. 1) lit. d).

Art. 6. 1) Prawo używania tytułu „lekarz weterynaryjny" przysługuje wyłącznie osobom posiadającym prawo wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej na zasadzie przepisów niniejszego dekretu.

2) Przepisy niniejszego dekretu nie naruszają w niczym uprawnień do używania tytułów uzy-

skanych na podstawie innych przepisów prawnych.

Art. 7. 1) Używanie obok tytułu „lekarz weterynaryjny" innych tytułów, nie uznawanych w Państwie Polskim, a mogących wywołać błędne mniemanie o szczególnym uprawnieniu do wykonywania praktyki lekarsko-wetyrynaryjnej, jest wzbronione.

2) Warunki otrzymania tytułu specjalisty w ściśle określonych dziedzinach lecznictwa zwierząt lub w dziedzinie nadzoru nad artykułami żywności pochodzenia zwierzęcego oraz przepisy co do praw jego używania ustala rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Oświaty po wysłuchaniu opinii Naczelnej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej.

Art. 8. Lekarz weterynaryjny może być pozbawiony prawa wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej na stałe lub na określony okres czasu:

a) wyrokiem sądu powszechnego lub wojskowego,

b) wyrokiem sądu dyscyplinarnego izby lekarsko - weterynaryjnej, zatwierdzonym przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 9. Dla uzyskania prawa wykonywania innego zajęcia obok zawodu lekarza weterynaryjnego należy uzyskać zezwolenie właściwej izby lekarsko-weterynaryjnej.

Art. 10. Lekarz weterynaryjny może wydawać świadectwo stanu zdrowia oraz śmierci zwierzęcia tylko na podstawie bezpośrednio dokonanego badania przeprowadzonego osobiście.

Art. 11. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych określi w drodze rozporządzenia:

a) warunki, jakie winien wypełnić lekarz weterynaryjny przed przystąpieniem do wykonywania praktyki i w razie jej zaprzestania;

b) warunki, od których zależy prawo wykonywania praktyki poza obszarem izby lekarsko-weterynaryjnej, na której listę lekarz weterynaryjny jest wpisany;

c) warunki dopuszczenia do wykonywania czynności lekarsko-weterynaryjnych na obszarze Państwa osób, nie będących obywatelami polskimi, a w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej, Pracy i Opieki Społecznej po uprzednim wysłuchaniu opinii Naczelnej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej — warunki, zasady i tryb powoływania lekarzy weterynaryjnych do państwowej służby weterynaryjnej, normy pracy, zaopatrzenia na wypadek choroby lub niezdolności do pracy lekarza powołanego do tej służby oraz normy odszkodowania dla rodziny lekarza weterynaryjnego w razie jego śmierci, spowodowanej czynnościami zawodowymi, do których został powołany.

Art. 12. 1) Winni wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej wbrew przepisom dekretu niniejszego oraz rozporządzeń na jego podstawie wydanych — podlegają karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 30.000 zł lub jednej z tych kar, o ile za czyn ten nie grozi kara surowsza.

2) W razie niemożności ściągnięcia grzywny władza orzekająca oznacza karę aresztu zastępczego, jednak nie ponad 4 tygodnie.

3) Do orzekania powołane są władze administracji ogólnej.

Art. 13. Uprawnienia wynikające z art. 7 Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może w porozumieniu z Ministrem Oświaty przekazać izbom lekarsko-weterynaryjnym.

Art. 14. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych ustali, w jakim zakresie i pod jakimi warunkami uprawnione są do wykonywania praktyki lekarsko-weterynaryjnej osoby:

a) posiadające świadectwa felczerów weterynaryjnych uzyskane na zasadzie przepisów odpowiednich ustaw obowiązujących w dawnym państwie rosyjskim do dnia 27 listopada 1917 r.,

b) posiadające świadectwa weterynaryjnych felczerów wojskowych, wyszkolonych w czasie odbywania służby wojskowej w Wojsku Polskim,

c) posiadające świadectwa oglądaczy mięsa.

Art. 15. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Art. 16. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 8 czerwca 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie zarobkowego leczenia i trzebienia zwierząt przez osoby nie posiadające dyplomu lekarza weterynaryjnego (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 614) oraz wszelkie inne przepisy, wydane w przedmiotach unormowanych niniejszym dekretem.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
*Bolesław Bierut*

Prezes Rady Ministrów:
*Edward Osóbka-Morawski*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
*Stanisław Mikołajczyk*

(Dz. U. R. P. z dn. 28. XII. 45 r. Nr. 58, poz. 337).

# 42

## ROZPORZĄDZENIE
## PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 17 listopada 1945 r.

**w sprawie częściowego zwolnienia gospodarstw rolnych o powierzchni gruntów ornych do 2 ha z obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie zbóż, słomy i siana w roku gospodarczym 1945/46.**

Na podstawie art. 3, 46 i 49 ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 200) zarządza się co następuje:

§ 1. Gospodarstwom rolnym o powierzchni gruntów ornych do 2 ha zmniejsza się wymiar świadczeń rzeczowych na rok gospodarczy 1945/46 w zakresie żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa, gryki, prosa oraz w zakresie słomy i siana do 50% wymiaru dokonanego na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1945 r. o obowiązku świadczeń rzeczowych na rok gospodarczy 1945/46 (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 78).

§ 2. W stosunku do gospodarstw rolnych o powierzchni gruntów ornych do 2 ha, które do dnia 31 grudnia 1945 r. dokonają dostaw ze świadczeń rzeczowych w zakresie ziemiopłodów, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia w wysokości 50% i więcej wymiaru — anuluje się obowiązek dokonywania dostaw dalszych.

§ 3. Gospodarstwa rolne o powierzchni gruntów ornych do 2 ha, które do dnia 31 grudnia 1945 r. wykonają nałożone na nich świadczenia rzeczowe w zakresie ziemiopłodów, wymienionych w § 1 niniejszego zarządzenia, w rozmiarze powyżej 50% wymiaru dokonanego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 1945 r. o obowiązku świadczeń rzeczowych na rok gospodarczy 1945/46 (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 78) — otrzymują za ilości dostaw, przekraczające 50% powyższego wymiaru, dopłatę w gotówce, stanowiącą różnicę pomiędzy ceną wolnorynkową a uzyskaną ceną sztywną za dostawy obowiązkowe.

§ 4. Minister Aprowizacji i Handlu ustali sposób dokonania wyżej wymienionych dopłat oraz wyda instrukcję odnośnie określenia ceny wolnorynkowej przyjętej za podstawę do rozliczeń.

§ 5. Sumy, potrzebne na pokrycie przewidzianych w § 3 niniejszego rozporządzenia dopłat, zostaną uzyskane z Funduszu Aprowizacyjnego.

§ 6. Przepisy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1945 r. o obowiązku świadczeń rzeczowych na rok gospodarczy 1945/46 (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 78), niezgodne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia uchyla się.

Obowiązek świadczeń rzeczowych w zakresie ziemiopłodów, niewymienionych w niniejszym rozporządzeniu, a nałożonych na rok gospodarczy 1945/46 na gospodarstwa o powierzchni gruntów ornych do 2 ha z mocy wymienionego wyżej rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1945 r., utrzymuje się w mocy, jak również obowiązek świadczeń rzeczowych, nałożonych w roku gospodarczym 1945/46 odrębnie na podstawie innych rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów.

§ 7. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Aprowizacji i Handlu.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:
*Edward Osóbka-Morawski*

(Dziennik Świadczeń Rzeczowych, z dn. 28.XI. 45 r. Nr. 24, poz. 72).

# 43

## ZARZĄDZENIE
## MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 8 września 1945 r.

**w sprawie przeniesienia własności resztówek na Spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej**

Na podstawie art. 1 dekretu o przeniesieniu własności resztówek z majątków rozparcelowanych na Spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej z dnia 12. 6. 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 162) Ministerstwo poleca przekazać te resztówki, które były projektowane i uzgodnio-

ne do przekazania zorganizowanym Spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej przez poszczególne Wojewódzkie Urzędy Ziemskie wspólnie z miejscowymi Związkami Samopomocy Chłopskiej.

Przekazaniu podlegają resztówki powstałe na podstawie dekretu z dnia 6. 9. 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13 z 1945 r.) i w myśl pkt. 2 art. 1 cytowanego wyżej dekretu z dnia 12. 6. 1945 r. łącznie ze znajdującymi się na nich budynkami i zakładami przemysłowymi, sadami, pasiekami, stawami rybnymi, chmielnikami i wszelkimi innymi urządzeniami oraz inwentarzem żywym i martwym.

Przekazanie resztówek powinno nastąpić protokólarnie upoważnionym do tej czynności przedstawicielom Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej przy współudziale przedstawiciela Powiatowego Urzędu Ziemskiego na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego, a to zgodnie z pk. 2 art. 2 dekretu z dnia 12. 6. 45 r. Po przekazaniu powinno nastąpić w myśl art. 4 i 5 wyżej wymienionego dekretu z dnia 12. 6. 1945 r. oszacowanie resztówki oraz wydanie orzeczenia mającego służyć za podstawę do przeniesienia prawa własności resztówki (art. 7 dekretu z dnia 12.6. 1945 r.). Spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej nie należy przekazywać resztówek, które zostały bądź przeznaczone bądź przekazane na następujące cele:

1. Szkolnictwa rolniczego, powszechnego, innego.
2. Opieki społecznej i zdrowia.
3. Inne (np. aprowizacyjne) oraz tych resztówek, które mają pozostać w bezpośredniej administracji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Szczegółowe wykazy wyżej omawianych resztówek należy nadesłać wraz z umotywowanymi wnioskami do Ministerstwa — celem powzięcia decyzji w myśl punktu 3 art. 1 dekretu z dnia 12. 6. 45 r.

Termin nadesłania tych wykazów wyznacza się najpóźniej na dzień 15 października 1945 r.

Za ścisłe wykonanie niniejszego zarządzenia czynię odpowiedzialnym Obywateli Prezesów.

Minister:
*St. Mikołajczyk*

# 44

## ZARZĄDZENIE
## MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 18 grudnia 1945 r.

**w sprawie utworzenia Zjednoczenia Państwowych Gorzelni Rolniczych.**

Zarządzam utworzenie Zjednoczenia Państwowych Gorzelni Rolniczych obejmującego zakresem działania teren Rzeczypospolitej Polskiej. Siedzibą Zjednoczenia jest m. st. Warszawa, Zjednoczenie ma prawo tworzenia Oddziałów.

Działalność Zjednoczenia obejmuje wszystkie państwowe gorzelnie rolnicze.

Do czynności Zjednoczenia należy:

1) Planowanie i przeprowadzanie odbudowy i remontów państwowych gorzelni rolniczych.
2) Planowanie produkcji spirytusu oraz organizowanie zaopatrzenia w surowce, opał i materiały techniczne państwowych gorzelni rolniczych.
3) Kontrolowanie produkcji i zbytu spirytusu oraz zużycia surowców i materiałów pomocniczych w państwowych gorzelniach rolniczych na zlecenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.
4) Przeprowadzanie rozrachunków z Dyrekcją P.M.S. z dostaw spirytusu, dokonywanych przez państwowe gorzelnie rolnicze, na zlecenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.
5) Organizowanie szkolenia personelu fachowego, oraz tworzenie wzorowych gorzelni rolniczych.
6) Współpraca z instytucjami naukowymi w zakresie rozwoju gorzelnictwa.

Organizację Władz Zjednoczenia określi Dekret z mocą Ustawy oraz Statut nadany przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Minister:
*St. Mikołajczyk*

# 45

## INSTRUKCJA
## MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 17 grudnia 1945 r.

**w sprawie wydzierżawiania młynów.**

1. Instrukcja niniejsza dotyczy dzierżaw młynów, przejętych na własność Skarbu Państwa i zarządzanych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych na podstawie art. 2 i 6 Dekretu z dnia 6.IX.1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.
2. Instrukcja niniejsza ma zastosowanie także do młynów zarządzanych przez władze rolne, a stanowiących majątek opuszczony, z zastrzeżeniem dostosowania umów dzierżawnych do szczególnych właściwych tu przepisów prawnych.
3. Instrukcja niniejsza nie stosuje się do młynów, które na podstawie dekretu z dnia 12.VI.1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 162) winny być przekazane na własność Spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej.
4. Wszelkie młyny, znajdujące się we własnej administracji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, o ile nie są należycie prowadzone i nie przynoszą dochodu co najmniej w wysokości przewidzianej w zarządzeniu Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 15.I.1945 r. (Dz. Świadczeń Rzeczowych Nr 7, poz. 23 i Nr 10, poz. 33) winny być wydzierżawione.
5. Młyny, służące potrzebom miejscowej ludności rolniczej, należy wydzierżawić zorganizowanym Spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej.
6. Jeżeli w terenie brak jest zorganizowanej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej, o zamiarze wydzierżawienia młyna powiadomić należy Powiatowy, a w razie potrzeby i Wojewódzki Zarząd Związku Samopomocy Chłopskiej w celu wskazania i zakwalifikowania odpowiedniej Spółdzielni Związku.
7. W razie nieuzyskania oferty na wydzierżawienie młyna ze strony zarejestrowanej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej, Wojewódzki Urząd Ziemski przedstawi Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych innych kandydatów na dzierżawców, przede wszystkim z pośród Spółdzielni, Związków Samorządowych, Stowarzyszeń, Instytucyj użyteczności publicznej lub innych instytucyj prawno-publicznych.
8. W wypadkach, przewidzianych w pkt 7 do zaopiniowania kandydatów na dzierżawców, powołana zostanie specjalna komisja wojewódzka w składzie:
   a) Prezesa lub delegata Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego,
   b) Przedstawiciela Wojewódzkiej Rady Narodowej, wyznaczonego przez Prezydium tejże Rady,
   c) przedstawiciela Wojewódzkiego Związku Samopomocy Chłopskiej.

   Opinia komisji przesłana zostanie w tych wypadkach Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych wraz z wykazem kandydatów, opisem obiektu i danymi co do proponowanych warunków dzierżawy.
9. Przed zawarciem umowy dzierżawnej należy sprawdzić:
   a) czy Spółdzielnia jest zarejestrowana,
   b) kto ma prawo podpisu w jej imieniu.

   Powyższe dane należy szukać w rejestrze Spółdzielni Sądu Okręgowego i żądać odpisu rejestru spółdzielni.

   Jeżeli chodzi o instytucje prawa publicznego (samorządy itp.) należy żądać uchwały właściwej władzy, zezwalającej instytucji na prowadzenie działalności gospodarczej (wydzierżawienie młyna).
10. Po ustaleniu kandydata na dzierżawcę (w wypadkach wskazanych w punkcie 7 przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych) Wojewódzki Urząd Ziemski przystąpi do opracowania umowy dzierżawnej według następujących zasad:
11. Umowa opracowana zostanie według załączonego do niniejszej instrukcji wzoru z uwzględnieniem jednak szczególnych warunków danego obiektu.
12. (1) Dla każdego obiektu dzierżawnego Prezes Woj. Urzędu Ziemskiego powoła komisję w składzie:
   a) przedstawiciela Woj. Urzędu Ziemskiego,
   b) przedstawiciela dzierżawcy,
   c) " Wojewódzkiej, Powiatowej lub Gminnej Rady Narodowej, wyznaczonego przez Prezydium tej Rady.

   (2) W razie potrzeby komisja może przybrać do swego grona fachowca, wyznaczonego przez właściwą organizację gospodarczą.

13. Zadaniem komisji, przewidzianej w pkt 12 niniejszej instrukcji, będzie:
 a) sprawdzenie i podpisanie spisu inwentarza,
 b) zatwierdzenie lub sporządzenie szczegółowego spisu remontów, jakich dzierżawca winien dokonać przed uruchomieniem młyna lub w czasie dzierżawy i wyznaczenie terminu dla dokonania tych remontów,
 c) zaprojektowanie innych szczególnych warunków dzierżawy w przedmiocie remontów, czasu dzierżawy, wysokości czynszu itp.
14. Czas trwania umowy dzierżawnej ustalony zostanie po wysłuchaniu opinii komisji, przewidzianej w pkt. 12. Czas ten nie może być krótszy niż dwa lata i dłuższy niż pięć lat.
15. Wysokość czynszu ustalona zostanie w umowie według norm, przewidzianych w zarządzeniu Ministra Aprowizacji i Handlu, powołanym w pkt. 4 niniejszej instrukcji. Czynsz płatny będzie w naturze żytem lub w gotówce, stosownie do wyboru Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego po przeliczeniu według cen rynkowych.
16. W wypadkach uzasadnionych szczególnymi właściwościami danego obiektu (młyna), na umotywowany wniosek komisji (pkt 12) czynsz może być ustalony w wysokości wyższej lub niższej od przewidzianej w pkt 15 niniejszej instrukcji.
17. Dla dokonania remontów kapitalnych lub większych zmian w młynie potrzebna jest pisemna zgoda Urzędu wydzierżawiającego. Zgoda ta może być udzielona po złożeniu przez dzierżawcę opisu i kosztorysu, a w razie potrzeby także planu robót z uzasadnieniem ich celowości oraz po zaopiniowaniu celowości tych robót przez komisję, przewidzianą w pkt 12 niniejszej instrukcji.
18. Skarb Państwa — Państwowy Fundusz Ziemi może być obciążony jedynie kosztami remontów kapitalnych, dokonanych za zgodą urzędu wydzierżawiającego, udzieloną w warunkach przewidzianych w pkt 17. Koszty tych remontów będą zwrócone „Dzierżawcy" przez ich potrącenie z tenuty dzierżawnej.
19. „Dzierżawca" obowiązany jest stosować się do obowiązujących przepisów prawnych, dotyczących warunków przemiału, maksymalnych opłat przemiałowych i odprowadzania nasypu ziarna.

 W wypadku naruszenia przez „Dzierżawcę" powyższych przepisów „Urząd Wydzierżawiający" może odstąpić od umowy z winy „Dzierżawcy".
20. „Dzierżawca" obowiązany jest przedstawić Wojewódzkiemu Urzędowi Ziemskiemu polisę ubezpieczeniową młyna, wystawioną przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.
21. „Dzierżawca" obowiązany jest złożyć przy zawarciu umowy kaucję w ziarnie lub w gotówce w wysokości półrocznej tenuty dzierżawnej.

 Jeśli „Dzierżawcą" jest Spółdzielnia Samopomocy Chłopskiej, tytułem kaucji przyjąć można poręczenie w wyżej wskazanej wysokości, podpisane przez co najmniej dwie odpowiedzialne majątkowo osoby, lub inne równowartościowe poręczenie.
22. Z chwilą wygaśnięcia terminu dzierżawy lub odstąpienia od umowy „Dzierżawca" winien oddać młyn według stanu z okresu jego przejęcia (podług opisu i spisu inwentarza § 1 umowy z uwzględnieniem dokonanych remontów). Nadto dzierżawca winien przedstawić zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o uiszczeniu podatków i opłat z okresu trwania dzierżawy

 Zwrot kaucji następuje po stwierdzeniu przez komisję wojewódzką, że warunki niniejszego paragrafu zostały dotrzymane.
23. Przygotowana w sposób powyższy umowa wiąże Skarb Państwa dopiero z chwilą jej zatwierdzenia przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

w/z Minister:
*St. Bieniek*

*Załącznik*

Wzór

do Instrukcji Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych

z dnia 17 grudnia 1945 r.

w sprawie wydzierżawiania młynów.

## UMOWA DZIERŻAWNA

Prezes Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w . . . . . . . Ob. . . . . . . . . . . działający w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa (Państw. Fundusz Ziemi) z upoważnienia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, jako wydzierżawiający z jednej strony i ob. . . . . . . .

prawne miejsce zamieszkania obierający sobie w . . . . . . jako dzierżawca, względnie działający w imieniu i na rzecz . . . . na mocy upoważnienia z dnia . . . . Nr . zwany w dalszym ciągu niniejszej umowy „Dzierżawcą" z drugiej strony, zawierają umowę treści następującej:

§ 1. Wojewódzki Urząd Ziemski w . . . . . . . . wydzierżawia „Dzierżawcy" młyn, położony w gminie . . . . . . . powiecie . . . . . . . stanowiący obecnie własność Skarbu Państwa (ewent. pozostający pod przymusowym zarządem) wraz z zabudowaniami i urządzeniem (ewent. gospodarstwo) wedle spisu inwentarza załączonego do niniejszej umowy, sporządzonego przez Komisję wyznaczoną przez Wojewódzki Urząd Ziemski i podpisanego przez członków Komisji oraz przez strony umawiające się i stanowiącego integralną część niniejszej umowy.

Grunt przynależny do młyna, powierzchni . . . . ha ma urządzoną księgę hipoteczną . . . . .

§ 2. Umowa niniejsza została zawarta na . . . . okres od dnia . . . . . . . . . do dnia . . . . . . z tym zasadniczym warunkiem, że milczące przedłużenie terminu dzierżawy nie będzie się domniemywać.

§ 3. „Dzierżawca" zobowiązuje się dokonać na swój koszt przed uruchomieniem młyna następujących remontów: (tu następuje wyliczenie według ustalenia Komisji przewidzianej w § 1), poza tym jest „Dzierżawca" zobowiązany do dokonywania własnym kosztem wszelkich napraw młyna niezbędnych w czasie trwania dzierżawy. „Dzierżawca" obowiązany jest dokonać własnym kosztem i własnym staraniem w wydzierżawionym obiekcie bieżących remontów w budynkach mieszkalnych i gospodarczych, płotów, ogrodzeń, dróg, mostów, studzien i urządzeń młyna. Z tytułu dokonanych wstępnych i bieżących remontów „Dzierżawca" nie ma prawa domagać się od Skarbu Państwa (Państwowego Funduszu Ziemi) zwrotu wydatków.

Remont kapitalny obciąża Urząd Wydzierżawiający i może być dokonany jedynie za uprzednią pisemną zgodą tegoż Urzędu.

§ 4. „Dzierżawca" zobowiązuje się ściśle stosować do wszelkich zarządzeń, dotyczących młynów, wydanych przez właściwe władze.

§ 5. „Dzierżawca" zobowiązuje się na swój koszt ubezpieczyć budowle od ognia (ewent. i od kradzieży z włamaniem oraz szkód spowodowanych przez wodę) powierzony mu inwentarz wraz z zabudowaniami na sumę wskazaną przez Wojewódzki Urząd Ziemski z tym, że polisa ubezpieczeniowa winna być wystawiona na Skarb Państwa (Państwowy Fundusz Ziemi) i wręczona Urzędowi Wydzierżawiającemu, nie później jak w 10 dni po zawarciu umowy dzierżawnej.

§ 6. Czynsz dzierżawny ustala się w stosunku rocznym w gotówce lub w naturze na . . q żyta, płatne w ratach kwartalnych z góry: I rata płatna w dniu 15.I, druga rata — 15.IV, trzecia rata — 15.VI, czwarta rata — 15.X każdego roku.

Czynsz uiszczany będzie w naturze lub gotówką według cen rynkowych żyta każdorazowo ustalanych przez Urząd Wydzierżawiający, wybór jednej lub drugiej alternatywy należy do Urzędu Wydzierżawiającego.

W wypadku zapłaty czynszu w naturze winien „Dzierżawca" dostarczyć żyto swoim kosztem i staraniem do miejsca wskazanego przez Urząd Wydzierżawiający.

§ 7. Wszelkie podatki, opłaty uboczne i świadczenia, które dotyczą przedmiotu dzierżawy, ponosi „Dzierżawca".

§ 8. Wydzierżawiającemu przysługuje prawo dokonywania kontroli młyna w każdym czasie oraz badanie ksiąg handlowych i innych dowodów rachunkowych i przemiałowych młyna.

§ 9. „Dzierżawcy" nie wolno przenosić swych praw, wynikających z umowy na osoby trzecie bez uprzedniej pisemnej zgody Wydzierżawiającego.

§ 10. „Dzierżawca" zobowiązuje się wpłacić na r-k Państwowego Funduszu Ziemi Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w . . . . . . najpóźniej w przeciągu 10-ciu dni po zawarciu umowy kaucję w ziarnie lub gotówce w wysokości półrocznej tenuty dzierżawnej, obliczonej zgodnie z § 6 niniejszej umowy.

Kaucja służy jako zabezpieczenie wykonania postanowień niniejszej umowy.

Zwrot kaucji nastąpi z chwilą rozwiązania umowy i po stwierdzeniu przez Komisję przewidzianą w § 1 umowy, że „Dzierżawca" wypełnił ściśle zobowiązania wynikające z umowy.

§ 11. Z chwilą rozwiązania umowy „Dzierżawca" obowiązany jest zwrócić wydzierżawiającemu przedmiot dzierżawny w stanie zdatnym do użytku i zgodnie z treścią spisu inwentarza (protokólarnie) wraz ze zmianami wynikającymi z niniejszej umowy.

§ 12. Dla wszelkich sporów, wynikających z niniejszej umowy, właściwy jest Sąd Okręgowy w . . . . . . . .

§ 13. Opłaty stemplowe od niniejszej umowy ponosi „Dzierżawca".

§ 14. W razie uchybienia przez „Dzierżawcę" któremukolwiek bądź z warunków umowy przysługuje „Wydzierżawiającemu" prawo przedterminowego i natychmiastowego rozwiązania umowy z winy „Dzierżawcy", bez żadnego odszkodowania na jego rzecz.

§ 15. Umowa niniejsza nabiera mocy prawnej z chwilą zatwierdzenia jej przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

. . . . . . . dnia . . . . . . 194 . . r.

Podpis: (m. p.) Podpis:

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych zatwierdza

. . . . . . . . . . dnia 1946 r.

## TABELA DO OBLICZANIA TENUTY DZIERŻAWNEJ.

| Nazwa maszyny | dla młynów wodnych i wiatraków | | | | | | dla młynów o sile mechanicznej (para, motory i t. p.) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Stół walcown. | Rozmiar w mm. długość do | Rozmiar w mm. szerokość do | Zdolność przemiałowa na dobę | 200 dób roboczych w roku | Stosunek %-wy tenuty | Tenuty w stosunku rocznym kg zboża | 280 dób roboczych w roku | Stosunek %-wy tenuty | Tenuta w stosunku rocznym kg zboża |
| Pojedyńczy . . . | 500 | 300 | 6 q | 1200 q | 1,5 | 1800 q | 1680 q | 1 | 1680 |
| Podwójny . . . | 500 | 300 | 9 „ | 1800 „ | 1,5 | 2700 „ | 2520 „ | 1 | 2520 |
| Pojedyńczy . . | 700 | 350 | 10 „ | 2000 „ | 1,5 | 3000 „ | 2800 „ | 1 | 2800 |
| Podwójny . . . | 700 | 350 | 15 „ | 3000 „ | 1,5 | 4500 „ | 4200 „ | 1 | 4200 |
| Pojedyńczy . . . | 800 | 350 | 15 „ | 3000 „ | 1,5 | 4500 „ | 4200 „ | 1 | 1200 |
| Podwójny . . . | 800 | 350 | 23 „ | 4600 „ | 1,5 | 6900 „ | 6440 „ | 1 | 6440 |
| Pojedyńczy . . . | 1000 | 350 | 20 „ | 4000 „ | 1,5 | 6000 „ | 5600 „ | 1 | 5600 |
| Podwójny . . . | 1000 | 350 | 30 „ | 6000 „ | 1,5 | 9000 „ | 8400 „ | 1 | 8400 |
| Pojedyńczy . . . | 1250 | 350 | 25 „ | 5000 „ | 1,5 | 7600 „ | 7000 „ | 1 | 7000 |
| Podwójny . . | 1250 | 350 | 38 „ | 7600 „ | 1,5 | 11400 „ | 10640 „ | 1 | 10640 |
| Kamień do razówki . . . . | — | 800 | 12 „ | 2400 „ | 1,0 | 2400 „ | 3360 „ | 0,75 | 2520 |
| Kamień do razówki . . . . | — | 1100 | 18 „ | 3600 „ | 1,0 | 3600 „ | 5040 „ | 0,75 | 3780 |
| Perlaki wszystkie typy . . . . | — | — | 10 „ | 2000 „ | 1,5 | 3000 „ | 2800 „ | 1 | 2300 |
| Jagielna wszyst. typy . . . . | — | — | 6 „ | 1200 „ | 1,5 | 1800 „ | 1680 „ | 1 | 1680 |
| Tatarcz. wszyst. typy . . . . | — | — | 4 „ | 800 „ | 1,5 | 1200 „ | 1120 „ | 1 | 1120 |

Młyny posiadające bocznicę kolejową płacą o 10% wyższą tenutę.

# 46

## OKOLNIK

## MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 21 grudnia 1945 r.

**o zawieraniu umów dzierżawnych ze związkami samorządowymi, spółdzielniami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami.**

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przesyła w załączeniu wzór umowy dzierżawnej, według którego Wojewódzki Urząd Ziemski zawierać może umowy ze związkami samorządowymi, spółdzielniami, stowarzyszeniami, instytucjami użyteczności publicznej i innymi instytucjami prawno-publicznymi — na wydzierżawienie majątków i gospodarstw rolnych:

a) przejętych na cele reformy rolnej na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 3, poz. 13) i wyłączonych od podziału na podstawie art. 15 tegoż dekretu, oraz
b) zarządzanych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, a stanowiących majątek opuszczony.

Upoważnienie niniejsze nie dotyczy:
a) resztówek, które na podstawie dekretu z dnia 12 czerwca 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 162) winny być przekazane spółdzielniom Samopomocy Chłopskiej,
b) drobnych gospodarstw (poniemieckich i in.), które winny być zarezerwowane i przekazane repatriantom.

Przed zawarciem umowy skierować należy do Ministerstwa wniosek o wydzierżawienie, do którego winny być dołączone:
a) dokładny opis obiektu,
b) proponowane warunki dzierżawy,
c) wykaz kandydatów na dzierżawców,
d) opinie co do kandydatów.

Dopiero po uzyskaniu pozytywnej decyzji Ministerstwa należy przystąpić do opracowania i zawarcia umowy dzierżawnej ze wskazanym przez Ministerstwo kandydatem i według załączonego wzoru. Wzór ten, jako ramowy, zawiera jedynie najważniejsze wytyczne, według których Wojewódzki Urząd Ziemski każdorazowo opracuje umowę, z uwzględnieniem szczególnych warunków danego obiektu, zwłaszcza zaś specjalnych upraw, hodowli itp.

W ten sposób przygotowana umowa wiązać będzie Skarb Państwa dopiero z chwilą zatwierdzenia jej przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

Przy zawieraniu umów stosować należy ponadto następujące zasady:

1. Dla każdego obiektu dzierżawnego Prezes Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego, lub na jego zlecenie Komisarz Ziemski, powoła komisję w składzie:
   1) przedstawiciela Urzędu Wydzierżawiającego,
   2) przedstawiciela Dzierżawcy,
   3) przedstawiciela wojewódzkiej, powiatowej lub gminnej Rady Narodowej, wyznaczonego przez Prezydium tej Rady.
2. Zadaniem Komisji przewidzianej w pkt 1 będzie:
   a) sprawdzenie i podpisanie spisu inwentarza,
   b) przedłożenie wniosku co do wysokości tenuty dzierżawnej,
   c) zaprojektowanie innych szczególnych warunków dzierżawy w przedmiocie remontów, inwestycji, wysokości tenuty dzierżawnej za specjalne uprawy i hodowle, czasu dzierżawy, szczególnych warunków dla dzierżawy zakładów przemysłu rolnego itp.

   W razie potrzeby, w szczególności gdy chodzi o wydzierżawienie zakładów przemysłu rolnego Komisja powoła do swego grona rzeczoznawcę, wyznaczonego przez właściwą organizację zawodową.
3. Umowa może być zawarta na okres od dwóch do sześciu lat, przy czym należy mieć zawsze na względzie celowość wydzierżawienia na okres dłuższy jak 2 lata. Właściwym okresem przy wydzierżawianiu jest rok gospodarczy, zaczynający się od dnia 1 lipca, a kończący się z dniem 30 czerwca każdego roku.
4. W majątkach całkowicie zdewastowanych, szczególniej na ziemiach zachodnich przyłączonych, gdzie „Dzierżawca" daje pełną gwarancję zagospodarowania wydzierżawionego obiektu, kaucji można nie pobierać.
5. „Dzierżawca" zobowiąże się nadto do uiszczenia wszelkich zaległych świadczeń z tytułu podatków, należności za pracę itp. powstałych przed okresem dzierżawy, a po przejęciu majątku na cele reformy rolnej, z prawem zarachowania kwot uiszczonych z tego tytułu na poczet czynszu dzierżawnego. Klauzula powyższa może być stosowana w wyjątkowych wypadkach.
6. Wszelkie zapasy, jakie przejmuje „Dzierżawca" z chwilą wydzierżawienia majątku w momencie ekspiracji umowy winny być zwrócone „Urzędowi Wydzierżawiającemu".
7. Umowa winna być podpisana z jednej strony przez Prezesa „Urzędu Wydzierżawiającego", z drugiej przez „Dzierżawcę", pod podpisami winny być przyłożone pieczęcie „Urzędu Wydzierżawiającego" i „Dzierżawcy".
8. Celem zatwierdzenia przez Ministerstwo przesyłać należy dwa egzemplarze umowy, z których jeden zachowany będzie w aktach Ministerstwa (Departamentu Funduszu Ziemi).

Władze, urzędy i instytucje państwowe, nie posiadające odrębnej osobowości prawnej, nie zawierają z sobą umów dzierżawnych. Tego rodzaju jednostkom należy przekazywać obiekty do użytkowania na podstawie protokółów zdawczo-odbiorczych, które, oprócz zwykłej treści, winny zawierać warunki użytkowania wdeług załączonego wzoru z następującymi zmianami:

a) wyrazy „Dzierżawa", „Dzierżawca" winny być zastąpione wyrazami „użytkowanie", „użytkownik" — wyraz umowa winien być zastąpiony wyrazem „protokół", wyraz „Czynsz dzierżawny" winien być

zastąpiony wyrazem „opłata za użytkowanie".

b) Przewidziana w § 14 kaucja nie będzie pobierana.

c) § 16 o prawie rozwiązania umowy skreśla się.

d) § 18 o rozstrzyganiu sporów przez Sąd Okręgowy skreśla się.

e) § 19 o uiszczaniu opłaty stemplowej skreśla się.

f) § 20 otrzymuje brzmienie następujące: „Protokół niniejszy zyskuje moc obowiązującą z chwilą zatwierdzenia go przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych".

Jednostka przejmująca obiekt w użytkowanie winna przedstawić upoważnienie właściwego Ministra.

w/z Minister:
*St. Bieniek*

*Załącznik* Wzór

do Okólnika Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych

z dnia 21 grudnia 1945 r.

o zawieraniu umów dzierżawnych ze związkami samorządowymi, spółdzielniami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami.

## UMOWA DZIERŻAWNA.

W dniu dzisiejszym pomiędzy Ob. . . . . . . . . . Prezesem Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w . . . . . . jako przedstawicielem Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych Państwowego Funduszu Ziemi, w dalszym ciągu tej umowy zwanym „Urzędem Wydzierżawiającym" — jednej strony i Ob. . . . . . . . . . . działającym w imieniu i na rzecz . . . . . . . . . (nazwa instytucji) . . . . . . . . na zasadzie załączonego do tej umowy pełnomocnictwa z dnia . . . . . Nr . . . mieszkanie prawne obierającym w . . . . . . . w dalszym ciągu tej umowy zwanym „Dzierżawcą" — z drugiej strony zawartą została umowa treści następującej:

§ 1. „Urząd Wydzierżawiający" wydzierżawia „Dzierżawcy" przejętą na cele reformy rolnej nieruchomość ziemską . . . . . . . . (nazwa) . . . . . położoną w gminie . . . . . . powiatu . . . . . . . woj. . . . . . . . na czas od dnia . . . . . . do dnia . . . . . . . z tym zasadniczym warunkiem, że milczące przedłużenie terminu dzierżawy nie będzie się domniemywać.

§ 2. Przedmiotem niniejszej dzierżawy jest nieruchomość ziemska . . . . . . . wraz z bdynkami mieszkalnymi i gospodarczymi, grunty orne, łąki, pastwiska, parki, sady, ogrody, (gorzelnia młyn) i wszystko to, co z prawa lub przeznaczenia stanowi nieruchomość ogólnej powierzchni . . . . . ha, w granicach opisanych protokółem zdawczo-odbiorczym, podpisanym przez przedstawiciela „Urzędu Wydzierżawiającego" w . . . . . i „Dzierżawcę", a który to protokół stanowi integralną część niniejszej umowy.

Ponadto przedmiotem dzierżawy jest inwentarz żywy i martwy, stanowiący przynależność nieruchomości ziemskiej, według załączonego do umowy spisu.

§ 3. „Dzierżawca" w nieruchomości ziemskiej . . . . . zobowiązuje się prowadzić racjonalną gospodarkę zgodnie z planem wypracowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych względnie upoważniony przez niego organ.

Ponadto „Dzierżawca" zobowiązuje się korzystać z przedmiotu dzierżawy według zasad prawidłowej gospodarki, a w szczególności utrzymywać odpowiedni inwentarz żywy i martwy oraz uprawiać i użyźniać ziemię w/g wytycznych wskazówek planowej gospodarki rolnej, a w szczególności „Dzierżawca" nie ma prawa sprzedawać lub usuwać z dzierżawionego obiektu słomy, siana i nawozu, wycinać drzew i zarośli.

„Dzierżawca" obowiązuje się utrzymywać starannie przynależny do dzierżawionego majątku inwentarz żywy, zastępując ubywające w naturalnym toku rzeczy sztuki inwentarza tej samej wartości innymi.

Źrebięta, stanowiące przychówek od dzierżawionych klaczy oraz 50% przychówku innego dzierżawionego inwentarza żywego, będzie stanowić własność Skarbu Państwa — Państwowego Funduszu Ziemi.

§ 4. Bez zezwolenia „Urzędu Wydzierżawiającego" „Dzierżawca" nie może przedsiębrać takich zmian w gospodarowaniu przedmiotem dzierżawy, które by były niezgodne z jego dotychczasowym przeznaczeniem.

§ 5. Nie wydzierżawia się razem z gruntem prawa wydobywania kamienia, wapna, gipsu, żwiru, piasku, gliny, torfu itp. kopalin. „Dzierżawca" może je jednak dobywać bezpłatnie w takim zakresie, jaki uzasadniony jest prawidłową gospodarką, szczególnie bieżącym utrzymaniem i normalną reperacją w gospodarstwie.

Dobywanie torfu dozwolone jest bezpłatnie tylko w ilościach potrzebnych na opał domowy.

§ 6. Jeżeli gospodarstwo stanowi samodzielny obwód łowiecki, lub jest częścią samodzielnego obwodu łowieckiego — prawa do łowiectwa nie wydzierżawia się.

§ 7. Prawo użytkowania przez „Dzierżawcę" drzew i krzewów owocowych ogranicza się do zbierania owoców. Uschnięte lub elementarną klęską zniszczone drzewa i krzewy owocowe może „Dzierżawca" usunąć i drewno zużytkować.

Na „Dzierżawcy" ciąży obowiązek pielęgnacji jak i bieżącego uzupełniania drzew i krzewów zgodnie z zasadami gospodarki sadowniczej.

§ 8. „Dzierżawca" obowiązany jest własnym kosztem i staraniem dokonywać w dzierżawionym obiekcie bieżących remontów budynków mieszkalnych i gospodarczych, płotów, ogrodzeń, dróg, mostów, studzien i martwego inwentarza, utrzymując je w stanie zdatnym do użytku. Z tytułu dokonanych bieżących remontów „Dzierżawca" nie ma prawa domagać się od Skarbu Państwa — Państw. Funduszu Ziemi — zwrotu wydatków.

Remont kapitalny obciąża „Urząd Wydzierżawiający" i może być dokonany jedynie za uprzednią pisemną zgodą tegoż Urzędu.

§ 9. „Dzierżawca" obowiązuje się we właściwych terminach opłacać z własnych funduszów wszelkie podatki państwowe i samorządowe, wypełniać wszelkie świadczenia tak osobiste jak i rzeczowe oraz powinności za okres dzierżawy.

§ 10. „Dzierżawca" obowiązany jest w ciągu 10 dni, po podpisaniu umowy, ubezpieczyć na swój koszt wszystkie budynki od ognia w Powszechnym Zakładzie Ubezp. Wzajemnych i regularnie opłacać składki. Polisa ubezpieczeniowa winna być wystawiona na imię Państw. Funduszu Ziemi i doręczona „Urzędowi Wydzierżawiającemu".

§ 11. Z tytułu wszelkich wypadków siły wyższej oraz wypadków losowych „Dzierżawca" nie ma prawa domagać się obniżenia tenuty dzierżawnej.

§ 12. „Dzierżawca" nie ma prawa bez pisemnej zgody „Urzędu Wydzierżawiającego" przelewać uprawnień wynikających z niniejszej umowy w części lub całości na rzecz osób fizycznych lub prawnych.

§ 13. Tytułem czynszu dzierżawnego „Dzierżawca" zobowiązuje się płacić Państwowemu Funduszowi Ziemi na rachunek Wojew. Urzędu Ziemskiego w . . . . . . po . . . q. żyta z 1 ha całości dzierżawionego obiektu, to znaczy od . . . . . . . ha . . . q. żyta rocznie.

Wpłata dokonana będzie w naturze żytem lub gotówką według cen rynkowyc, każdorazowo ustalonych przez „Urząd Wydzierżawiający". Wybór jednej lub drugiej alternatywy należy do „Urzędu Wydzierżawiającego". Wpłata dokonana będzie w 2 ratach . . . I rata do dnia 15 października, II rata do dnia 15 stycznia, każdego roku.

W wypadku zapłaty czynszu w naturze winien „Dzierżawca" dostarczyć żyto swoim kosztem i staraniem do miejsca wskazanego przez „Urząd Wydzierżawiający".

Niewpłacenie przypadającej tenuty dzierżawnej w oznaczonych umową dzierżawną terminacha powoduje doliczenie przez „Urząd Wydzierżawiający" ustawowych odsetek za zwłokę, licząc każdy rozpoczęty miesiąc jako całość.

§ 14. Na zabezpieczenie wykonania warunków niniejszej umowy „Dzierżawca" złoży do depozytu Wojew. Urzędu Ziemskiego w . . . . . . . . kaucję w wysokości połowy rocznego czynszu dzierżawnego w naturze żytem lub gotówką na zasadach § 13 niniejszej umowy.

§ 15. „Urząd Wydzierżawiający" ma prawo przez swego przedstawiciela dokonywać w dzierżawionym obiekcie w każdym czasie kontroli gospodarczej i rachunkowości, prowadzonej w/g systemu obowiązującego majątki państwowe.

§ 16. W razie niewykonania przez „Dzierżawcę" zobowiązań określonych w niniejszej umowie, służy „Urzędowi Wydzierżawiającemu" prawo w każdej chwili rozwiązania niniejszej umowy bez żadnego odszkodowania dla „Dzierżawcy".

§ 17. Z chwilą ekspiracji niniejszej umowy „Dzierżawca" obowiązany jest oddać dzierżawiony obiekt „Urzędowi Wydzierżawiającemu" w . . . . . . protokólarnie w stanie w jakim się okaże w dniu przejęcia ze zmianami wynikającymi z niniejszej umowy, jednak bez śladu złośliwych uszkodzeń i braków stosownie do protokółu zdawczo-odbiorczego, a ponadto obsiać oziminą niemniej jak 1/3 części całej przestrzeni gruntów ornych, pozostałe 2/3 zasiewając jarymi i okopowymi oraz uregulować należności pracowników rolnych do dnia . . . . . . . .

§ 18. Wszelkie spory, jakie mogą powstać na tle niniejszej umowy, rozstrzygać będzie właściwy Sąd miejsca siedziby Oddziału Pro-

kuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (wymienić najbliższą siedzibę).

§ 19. Koszt opłaty stemplowej od niniejszej umowy ponosi w całości „Dzierżawca". Opłata stemplowa będzie skasowana na egzemplarzu, będącym w posiadaniu „Urzędu Wydzierżawiającego".

§ 20. Umowa niniejsza nabiera mocy prawnej z chwilą zatwierdzenia jej przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych

§ 21. Umowa niniejsza została sporządzona w 4-ch jednobrzmiących egzemplarzach, przez strony przyjęta i podpisana.

. . . . . . dnia . . . . . 194 .

Podpis
Prezes Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego

Zatwierdzone przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

# 47

## OKÓLNIK
## MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 28 grudnia 1945 r.

**w sprawie nieruchomości ziemskich, należących do kościoła katolickiego lub gmin wyznaniowych innych wyznań.**

Doszło do wiadomości Ministerstwa, że dokonywane są sprzedaże części lub całości nieruchomości ziemskich, o których mowa w ustępie drugim (przedostatnim) cz. 1 art. 2 Dekretu P. K. W. N. z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. poz. 13).

Takie postępowanie jest sprzeczne z wymienionym przepisem, gdyż stanowi on, że o położeniu prawnym tych nieruchomości, a zatem i o ich przeznaczeniu orzeknie Sejm Ustawodawczy.

Mając powyższe na uwadze oraz przepisy rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przeniesienie własności nieruchomości ziemskich (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 428) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przepisem art. 15 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622), polecam, by Urzędy Ziemskie odmawiały zezwoleń na przeniesienie prawa własności. przewidzianych w art. 1 cyt. rozporządzenia tymczasowego.

Minister:

*St. Mikołajczyk*

# 48

## PISMO OKÓLNE
## MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 1 sierpnia 1945 r.

**w sprawie wykonania zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 24 lipca 1945 r. o eksploatacji torfowisk.**

(Dz. U. M. R. i R. R. Nr. 2, poz. 24).

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych podaje poniższe wyjaśnienia do zarządzenia Ministra Rolnctwa i Reform Rolnych z dnia 24 lipca 1945 r. o eksploatacji torfowisk.

Do § 1.

1. Zezwolenia na prowadzenie eksploatacji przemysłowej torfowisk wydają:

a) dla torfowisk o ogólnej powierzchni od 100 ha — Urzędy Wodno-Melioracyjne,

b) dla torfowisk o ogólnej powierzchni od 100 — 500 ha — Wojewódzkie Urzędy Ziemskie na wniosek Wydziałów Wodno-Melioracyjnych,

c) dla torfowisk o ogólnej powierzchni od 500 ha wzwyż — Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, Dep. Wodno-Melioracyjny,

d) na torfowiskach, należących do Dyrekcji Lasów Państwowych, wydawanie zezwoleń na eksploatację przemysłową torfu należy do tych Dyrekcyj, z zachowaniem kompetencji Ministerstwa Rolnictwa w sprawach wodno-prawnych.

Podania o zezwolenie na prowadzenie eksploatacji przemysłowej torfowisk przyjmuje właściwy Urząd Wodno-Melioracyjny, który w wypadku, gdy udzielenie zezwolenia przekracza jego kompetencję, kieruje to podanie drogą służbową do instancji wyższej. Do podania należy dołączyć dane, wymienione w kwestionariuszu torfowym Nr. 2.

Podania, złożone w Urzędzie Wodno-Melioracyjnym, kierowane do wyższej instancji, winny być zaopatrzone w opinię tego urzędu.

Podania, skierowane do Ministerstwa, winny być zaopatrzone w opinię Wydziału Wodno-Melioracyjnego Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego.

Do § 2.

2. Nie należy wydawać zezwoleń na eksploatację przemysłową torfowisk do celów wyłącznie opałowych, o ile opał jest przeznaczony na sprzedaż, w wypadkach:

a) gdy średnia grubość pokładu torfowego w stanie nieodwodnionym jest mniejsza od jednego metra,

b) gdy stopień rozkładu torfu na głębokości poniżej 50 cm. jest mniejszy od 40% według skali Wallgrona,

c) gdy wartość opałowa torfu jest mniejsza od 2200 kal. przy 25% wilgotności,

d) gdy zawartość popiołu jest większa niż 22%.

3. Nie należy uważać za eksploatację przemysłową wydobywania torfu przez właścicieli gospodarstw wiejskich, o ile wydobywanie to jest zasadniczo prowadzone dla potrzeb własnych, a tylko mniejsza część produkcji (poniżej 50%) jest przeznaczona na sprzedaż, nawet w wypadku, gdy powierzchnia ogólna torfowiska, do którego należy działka właściciela gospodarstwa, przekracza 5 ha.

Ilość torfu opałowego, liczonego w stanie surowym, potrzebna na zużycie własne gospodarstwa wiejskiego, waha się w granicach od 50 do 200 $m^3$.

Posiadacze gospodarstw wiejskich, należący do jednej gromady, pragnący prowadzić eksploatację przemysłową torfu, występują o udzielenie im zezwolenia na prowadzenie tej eksploatacji — zbiorowo.

Do § 3.

4. W słabo zalesionych dzielnicach kraju, przy braku drewna opałowego i węgla, na wniosek Prezydium Powiatowej lub Wojewódzkiej Rady Narodowej, Wojewódzki Urząd Ziemski lub Urząd Wodno-Melioracyjny, każdy w zakresie swojej kompetencji, może udzielić zezwolenia na eksploatację przemysłową na torfowiskach, stanowiących użytki wymienione w § 3 zarządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 24 lipca 1945 r. w sprawie eksploatacji torfowisk.

5. Przez dobrze zagospodarowane łąki należy rozumieć łąki zmeliorowane wielokośne. o dobrym stanie darni.

Przez dobrze zagospodarowane pastwiska należy rozumieć pastwiska: odwodnione, o dobrym stanie darni.

Wydobywanie torfu na pastwiskach gromadzkich lub gminnych wymaga odpowiedniej uchwały Rad gromadzkich lub gminnych.

6. Należy dążyć do tego, aby wydobycie torfu, szczególnie na torfowiskach zmeliorowanych, odbywało się w miarę możności w jednym, wyznaczonym miejscu dla całej gromady.

Należy zawsze mieć na uwadze późniejsze wykorzystanie torfowiska dla celów rolniczych.

Do § 4.

7. Kontrola nad wydobywaniem torfu dla potrzeb własnych oraz dla celów przemysłowych jest powierzona Urzędom Wodno-Melioracyjnym, jako władzom I instancji i winna podlegać przede wszystkim na pouczeniu posiadacza torfowiska o racjonalnym wyzyskaniu złoża torfo-

wego. Należy pouczyć właścicieli gospodarstw wiejskich, że nieracjonalne użytkowanie torfowiska obniża wartość gruntu, a tym samym pomniejsza wartość całego gospodarstwa.

8. Należy dążyć do tego, aby drobni producenci torfu zrzeszali się w spółdzielnie torfowe, lub też tworzyli oddziały torfowe gminnych spółdzielni Samopomocy Chłopskiej, a to celem ułatwienia:

a) zbytu produkcji,

b) otrzymania narzędzi i maszyn do wydobywania torfu,

c) uzyskanie pożyczek bankowych na założenie i prowadzenie eksploatacji,

d) kontroli technicznej.

9. Producenci torfu opałowego i inni, prowadzący wydobycie torfu dla potrzeb własnych, mogą być wezwani dla ułatwienia prowadzonej kontroli, do przedstawienia częściowego danych, zgodnie z wymaganiami kwestionariusza torfowego Nr. 2, o ile powierzchnia torfowiska, przeznaczona na eksploatację w ciągu jednego sezonu torfowego przekracza 0,25 ha.

Do powierzchni przeznaczonej do eksploatacji zalicza się: wykopy, pola suszenia i magazynowania.

**Do § 5.**

10. Przez wadliwą gospodarkę należy rozumieć gospodarkę niewłaściwą, o błędnych założeniach, skutki jednak tej gospodarki mogą być naprawione.

Tak np. przystąpiono do eksploatacji na torfowisku źle odwodnionym, wykopy są zalane wodą, place do suszenia i magazynowania są podmokłe. Ze względu na wysoki poziom wody robotnicy przy wyrzynaniu ręcznym wydobywają torf tylko z górnej części złoża, gdy reszta marnuje się bezużytecznie. Przeprowarzenie odwodnienia umożliwia właściwą eksploatację.

11. Przez rabunkową gospodarkę rozumie się gospodarkę, skutki której nie dają się naprawić. Np. źle przeprowadzony system rowów odwadniających, bez uwzględnienia pozostałych części torfowiska, uniemożliwia w wielu wypadkach eksploatację torfowiska zarówno pod względer przemysłowym, jak i rolniczym. Rozkopanie torfowiska w wielu miejscach uniemożliwia jego dalszą eksploatację i dojazd, a tym samym stwarza nieużytek, który przy wysokim stanie wód gruntowych zamieni się w bagno, trudne do odwodnienia.

12. Wszyscy użytkownicy torfowisk, niezależnie od celu użytkowania, są obowiązani:

a) Do pozostawienia 20 cm. warstwy torfu na dnie wykopu (potorfia), wyjąwszy wypadki, kiedy późniejsze zagospodarowanie potorfi wymaga całkowitego usunięcia torfu.

b) Do pozostawienia 50 cm. warstwy torfu w wypadkach, gdy istnieje możliwość założenia łąk, lub innych użytków rolnych, a eksploatacja torfu na pozostawienie tej warstwy zezwala.

c) Do przeprowadzenia ohwodnienia potorfi, przy wykorzystaniu naturalnego odpływu.

d) Do wyrównania (splantowania) powierzchni potorfi.

e) Do zasypania dołów i jam, w miarę wybierania torfu (przynajmniej raz do roku).

f) Do zatapiania na zimę wykopów torfowisk eksploatowanych na opał, tak aby ściany robocze wykopów były chronione przed mrozem i wysychaniem. (Można też w ścianach roboczych porobić w ostatnich dniach eksploatacji stopnie, które należy na zimę okryć wierzchnicą).

13. Wszelkie urządzenia melioracyjne winny być otoczone specjalną ochroną. Na torfowiskach zmeliorowanych wydobycie torfu należy prowadzić w odległości 20 m. od rowu odwadniającego lub nawadniającego w wypadku, gdy głębokość rowu nie sięga warstwy mineralnej i 30 m. gdy rów odwadniający wcina się w warstwę mineralną.

W wypadku gdy wykop (potorfie) na skutek wybrania torfu powstał tuż przy rowie odwadniającym, należy usypać groblę, oddzielającą rów od wykopu (potorfia). Szerokość wymienionej grobli w koronie ma wynosić co najmniej o 10 m.

14. Wszelkie uszkodzenia urządzeń melioracyjnych, powstałe z winy użytkującego torfowisko w latach 1939—45 winny być przez niego naprawione do sezonu torfowego 1947.

15. Aczkolwiek w jakości produkcji opałowej lub innej są bezpośrednio zainteresowani prowadzący eksploatację, należy jednak zwrócić uwagę na to, czy wydobyty materiał jest należycie wyzyskany przy eksplotacji przemy-

słowej. Złoże torfowe przeznaczone do eksploatacji, winno być wyzyskane co najmniej w 70%. Straty przy wydobyciu torfu mogą być następujące:

a) pozostawienie warstwy torfu na dnie potorfi,

b) ścianki pomiędzy wykopami i drogami,

c) rozkruszanie materiału, pnistość.

16. W razie stwierdzenia wadliwej lub rabunkowej gospodarki przy eksploatacji przemysłowej torfu, Urząd Wodno-Melioracyjny jest uprawniony do natychmiastowego wstrzymania robót.

Pożądane jest jednak pisemne uprzedzanie posiadacza torfowiska i pozostawienie mu miesięcznego terminu do naprawienia błedów prowadzonej przez niego gospodarki.

17. Przed wysłaniem zakazu wydobycia torfu dla potrzeb własnych, należy zawsze w teminie 30-dniowym doręczyć posiadaczowi torfowiska napomnienie na piśmie. Napomnienie wysłane przez Urząd Wodno-Meloracyjny winno zawierać pouczenie, co prowadzący eksploatację przemysłową, lub użytkujący torfowisko dla potrzeb własnych mają wykonać, aby uniknąć wstrzymania eksploatacji lub wydobycia torfu.

Do § 6.

18. Urząd Wodno-Melioracyjny prześle każdorazowo odpisy wydanych upomnień lub zakazów władzom, wymienionym w § 6 zarządzenia Min. Roln. i Ref. Roln. z dnia 24 lipca 1945 roku.

Zakaz, wydany przez Urząd Wodno-Melioracyjny, może być przez Wojewódzki Urząd Ziemski (Wydział Wodno-Melioracyjny) po rozpatrzeniu sprawy warunkowo cofnięty, o ile prowadzący eksploatację lub wydobycie dla potrzeb własnych, podpiszą zobowiązanie, że w ciągu najbliższego sezonu torfowego, dostosują się do stawianych im wymagań.

19. Zarządzenie o eksploatacji torfowisk, będące równocześnie zarządzeniem ochrony torfowisk, ma na celu nie ograniczenie, lecz unormowanie i zracjonalizowanie produkcji torfowej.

Stosowanie omawianego zarządzenia ma przede wszystkim nosić charakter pouczenia, bezwzględny zaś zakaz prowadzenia eksploatacji przemysłowej oraz zakaz wydobycia torfu dla potrzeb własnych posiadacza torfowiska, należy stosować jedynie w wypadkach notorycznego lekceważenia prawa, lub objawów złej woli.

20. Wykonanie czynności urzędowych wypływających z niniejszego zarządzenia należy traktować, do czasu wydania odpowiednich przepisów, jako czynności związane z wykonaniem, przeprowadzeniem lub dozorowaniem robót melioracyjnych.

Dyrektor Departamentu:

*Inż. K. Matul*

*Załącznik*

do Pisma Okólnego Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 sierpnia 1945 r.

w sprawie wykonania zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 24 lipca 1945 r. o eksploatacji torfowisk.

*Kwestionariusz torfowy Nr 2.*

Instytucje lub osoby ubiegające się o otrzymanie zezwolenia na prowadzenie eksploatacji przemysłowej torfowisk, przedstawiają Urzędowi Wodno-Melioracyjnemu niżej wyszczególnione dane.

Przy wypełnieniu niniejszego kwestionariusza należy posługiwać się częściowo i w miarę potrzeby Instrukcją do badań torfowisk do celów opałowo-przemysłowych, wydaną przez Polski Komitet Energetyczny w roku 1936, lub instrukcja (tymczasową) do badań torfowych Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych Nr. 1/45, będącą w posiadanu każdego Urzędu Wodno-Melioracyjnego.

1. Opis położenia torfowiska.
a) Województwo.
b) Powiat.
c) Gmina.
d) Nadleśnictwo.
e) Miejscowość (wieś, osada).
f) Nazwa torfowiska (o ile istnieje).
g Wysokość nad poziomem morza (wyznacza się z mapy).

2. Oznaczenie torfowiska na mapie.
(Należy załączyć egzemplarz lub odrys odcinka mapy w skali 1 : 25000 lub 1 : 100000).
3. Stosunki komunikacyjne.

Odległość torfowiska od:

| | rodzaj drogi | |
|---|---|---|
| miasta powiatowego . . . . . | wynosi . . . . | km. |
| najbliższego miasta . . . . . . | „ . . . . | km. |
| stacji osobowej kol. ż. . . . . | „ . . . . | km. |
| stacji towarowej kol. ż. . . . | „ . . . . | km. |
| przystani wodnej . . . . . . . | „ . . . . | km. |
| urzędu pocztowego . . . . . . | „ . . . . | km. |

4. Zlewnia:
a) nazwa zlewni . . . . . . . . . . . . .
b) powierzchnia zlewni w km² . . . . . . .
c) topografia i szata roślinna zlewni: teren górzysty, pagórkowaty, piaski.
5) Stosunki wodne:
a) Czy torfowisko całkowicie lub częściowo podlega okresowym zalewom, w jakich porach roku i czy jest możliwość zapobieżenia temu?
b) Czy w obrębie torfowiska znajdują się rzeczki, jeziora, strumienie, lub wody stojące, zasilane z okolicznych wzgórz?
c) Jaki jest naturalny spadek torfowiska i w jakim kierunku?
d Na jakiej głębokości znajdował się w czasie badań poziom wody gruntowej?
e) Czy badania poprzedził okres suszy czy deszczów?
f) Sposób przeprowadzenia odwodnienia: istniejący lub projektowany. Jaki jest projektowany główny odbiornik: sztuczny czy naturalny?
g) Podać najniższy i najwyższy poziom wody w głównym odbiorniku, jego sprawność działania i stopień zarośnięcia
h) Do jakiej przypuszczalnie głębokości można obniżyć poziom wody gruntowej?
i) trudności techniczne i prawne przy odprowadzeniu wody.

Uwaga: Należy załączyć obliczenie przekroju tylko głównego odbiornika, obliczenia odbiorników drugorzędnych przeprowadza się w wypadkach, gdy powierzchnia zlewni przekracza 300 ha.

6. Obszar gruntów zabagnionych: . . . ha
W tym obszar torfowiska . . . . . . . . ha
Obszar części zbadanej szczegółowo i przeznaczonej do eksploatacji przemysłowej . . . . . . . . . . . . . . . ha

7. Czy na torfowisku znajdują się doły po torfie? . . . . . . . . . . . . . . . . .
Czy wybrano z nich torf zupełnie, czy tylko częściowo? . . . . . . . . . . . . . . .
Grubość warstwy torfu nie wydobytego? . .
Czy doły są zalane wodą? . . . . . . . . .
Do jakiego poziomu? . . . . . . . . . . .

(Należy ściśle obliczyć powierzchnie tych dołów w ha i oznaczyć następnie wszystkie doły w planie torfowiska).

| Grubość pokładu torfu w m. ............ | a) powierzchnia w ha | b) ilość wykonanych sondowań | c) ilość pobranych prób ......... | d) średni pierścień rozkładu wg. skali Wallgrenu |
|---|---|---|---|---|
| Do 1 m | | | | |
| Od 1 m do 1,5 m | | | | |
| Od 1.5 m do 2 m. | | | | |
| Powyżej 2 m | | | | |

Głębokość największa . . . . . . . . m.
W ilu sondowaniach napotkano pnie? . . .

9. Zasób surowej masy torfu zdatnej do eksploatacji w m³ lub tonnach.
10. Roślinność torfowiska: czy jest bujna, czy rzadka i wątła?
Wymienić co rośnie, turzyce, trzcina, sitowie, skrzypy, mchy brunatne, mchy torfowe, bagno, żurawina, wierzba, olcha, sosna, brzoza.
11. Typ torfowiska: wysokie, niskie, przejściowe.
12. Rodzaj torfu: trzcinowy, turzycowy, turzycowo-mszysty, torfowcowy, drzewny.
13. Wartość opałowa torfu w kaloriach, przy 25% wilgotności.
14. Zawartość popiołu i części mineralnych w % przy 25% wilgotności.
Uwaga: Do p. 13 i 14 załączyć krótkie opisy przeprowadzonych badań laboratoryjnych.

15. Rodzaj podłoża i typ gleby otaczającej torfowisko (piasek, szczerk, gliny lekkie lub ciężkie, loess, rędzina, czarnoziem, bielica, mada).

16. Kto jest właścicielem torfowiska? (Państwo, miasto, gmina; gromada, Samopomoc Chłopska, resztówka, jeden lub kilku prywatnych właścicieli). Podać na mapce lub odrysie podział torfowiska między poszczególnych właścicieli, względnie gromady.

17. Sposób dotychczasowego użytkowania torfowiska: eksploatacja na opał lub inne cele, rodzaj przedsiębiorstwa, maszyny, użytkowanie rolnicze.

18. W wypadku, gdy torfowisko stanowi użytek rolny, podać przeciętny plon roślin uprawnych, lub ilość siana z ha.

19. Projekt lub opis istniejącej eksploatacji: sposób wydobycia torfu ręczny, czy maszynowy?

Wyszczególnić urządzenia mechaniczne i hydrotechniczne, uwzględniając rozwój przedsiębiorstwa na najbliższe 5 lat.

Załączyć plan projektowanej kopalni i odwodnienia w skali 1 : 2.000.

20. Projekt dalszej przeróbki torfu: ściółka, koks, gaz itp.

21. Odwodnienie gospodarcze i cele przedsiębiorstwa, wraz z kalkulacją produkcji, oraz plan finansowy.

22. Warunki gospodarcze okolicy w promieniu 30 km. Wymienić kilka najbliższych zakładów przemysłowych (gorzelnie, cukrownie, elektrownie, gazownie), które mogłyby być zaopatrywane w torf; podać ich odległość od torfowiska.

23. Warunki bytowania robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwie: zaopatrzenie, warunki mieszkaniowe, pomoc lekarska.

24. Charakter prawny i skład przedsiębiorstwa prowadzącego, lub zamierzającego prowadzić eksploatację przemysłową torfowiska.

25. Projekt zagospodarowania potorfi.

26. Ilość załączników do niniejszego kwestionariusza . . . . . . . . . . . . . .

27. Data Miejscowość Podpis

28. Uwagi Urzędu przyjmującego kwestionariusz.

Uwagi:

1. Urząd Wodno-Melioracyjny przyjmujący podanie o udzielenie zezwolenia na eksploatację przemysłową torfowisk o powierzchni poniżej 500 ha (zezwolenia na eksploatację których udziela bezpośrednio Urząd lub Wydział Wodno-Melioracyjny) winien sporządzić odpis niniejszego kwestionariusza i wysłać go do Departamentu Wodno-Melioracyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

2. Obszar torfowiska wyznacza się na podstawie istniejących planów lub map.

Przy zlewniach mniejszych od 300 ha dane do podpunktów a, b i c punktu 4 oraz podpunktów c, d, e, f i g punktu 5 — można ominąć.

3. Dane do punktów 13 i 14 podaje się przy eksploatacji torfu na opał i na cele przeróbki chemicznej.

4. Punkty 7, 8, 9, 12, 13, 14 i 18 wystarczy wypełnić tylko dla części torfowiska przeznaczonej na eksploatację.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych. Warszawa, Nowogrodzka 50
Referat Prasowy. Pokój 109. Tel. 887-84 Cena zł. 20

Konto P. K. O. — I — 1888. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie.

Drukarnia Państwowa Nr 1 w Warszawie, Tamka 3.